

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

první seznámení s bulharským jazykem

ЖИВОТНИ – ZVÍŘATA

ÚKOL 1: Spojte správně podle vzoru slovo s obrázkem.

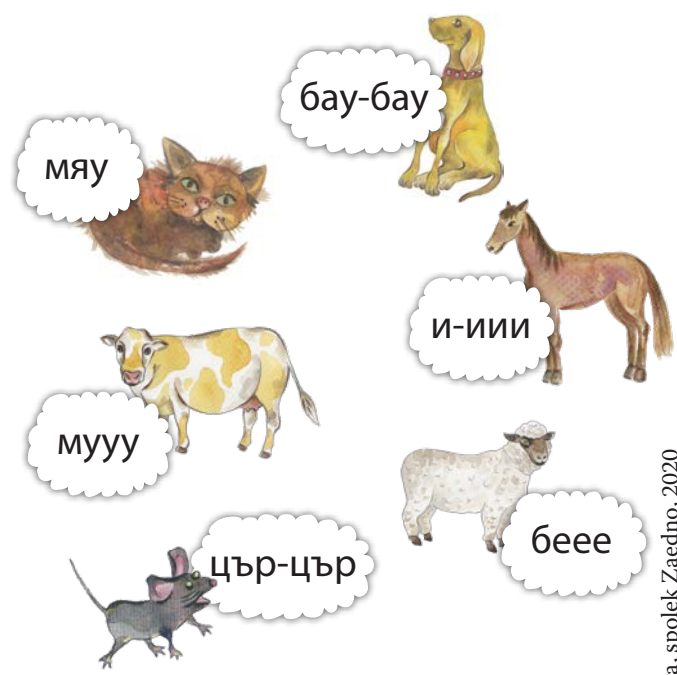
ЛИСИЦА
МИШКА
ЗАЕК
КОТКА
КРАВА
КОН
КУЧЕ
ЗМИЯ
МЕЧКА
СЛОН
МАЙМУНА
ТИГЪР
КОКОШКА
РИБА
ПАПАГАЛ
ОВЦА

ÚKOL 2: Doplňte věty podle vzoru správným názvem zvířete. Pomůže vám úkol 1.

Аз съм <i>куче</i> . (Já jsem pes.)		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	
Аз съм		Аз съм	

ÚKOL 3: Jaké zvuky dělají zvířata? Spojte správně.

	Котката прави	бай-бай
	Кучето прави	мяу
	Конят прави	цър-цър
	Кравата прави	беее
	Мишката прави	и-иии
	Овцата прави	мууу

ÚKOL 4: Přečtěte si dialog společně s kamarádem.

A: Здравей!
 B: Здравей!
 A: Аз съм куче. Кучето прави бай-бай.
 B: Аз съм котка. Котката прави мяу.
 A: Чао!
 B: Чао!

ÚKOL 5: Sestavte svůj dialog po vzoru z úkolu 4. Zvířata vyměňte za jiná. Dialog napište a pak i zahrajte jako divadlo.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BULHARSKÝ JAZYK

Bulharština je jihoslovanský jazyk zapisující se cyrilicí. Má ale některé rysy, které ji odlišují od většiny ostatních slovanských jazyků. Téměř chybí skloňování podstatných jmen, na druhé straně se k nim připojuje člen (nikoli jako samostatné slovo jako například „the“ v angličtině, nýbrž jako přípona jmen „маца – мацата“). Bulhaři mají poměrně složitou strukturu časování sloves. Používají celkem devět časů – přítomný čas, čtyři minulé časy a čtyři budoucí časy.

BULHASKÁ ABECEDA

Bulharština má ze všech slovanských jazyků nejdéle i psanou formu (od 9. století). Dnešní pravopis se ustálil v 19. století. V roce 886 přijalo Bulharsko písmo hlaholici, kterou vytvořil sv. Cyril (bratr sv. Metoděje). Hlaholice byla postupně nahrazena cyrilicí neboli azbukou, která byla jednodušší. Cyrilice vznikla v Preslavské škole na území Bulharska na počátku 10. století. V 11. století se těžiště slovanské vzdělanosti přeneslo z Bulharska do Kyjevské Rusi, odkud se cyrilice šířila dále.

Bulharská cyrilice

U každého písmenka je v závorce uvedeno, kterému českému znaku odpovídá, případně jeho výslovnost.

А (A)	Б (B)	В (V)	Г (G)	Д (D)	Е (E)	Ж (Ž)	З (Z)	И (I)	Й (J)	К (K)	Л (L)	М (M)
Н (N)	О (O)	П (P)	Р (R)	С (S)	Т (T)	У (U)	Ф (F)	Х (CH)	Ц (C)	Ч (Č)	Ш (Š)	Щ (št)
Ъ (samohláska [ə], zní stejně jako anglický neurčitý člen „a“)	ь (změkčuje výslovnost, zřídka používaný znak, např. шофьор – šofor)	Ю (ju)	Я (ja)									

Орел, гарга и овчар

Орел се спузнал от една висока скала и отмъкнал агне. Една гарга го видяла и решила от завист да направи същото. И като се спузнала със силен крясък, налетяла на овен. Понеже ноктите ѝ се забили в руното му, не могла да се издигне, а само пърхала с криле. Овчарят най-сетне забелязал какво става, втурнал се и я хванал. Подкастрил краищата на крилето ѝ и привечер я отнесъл на децата си. А на въпросите им що за птичка е това, той отговорил:

– Доколкото мога добре да разбера – гарга, но според както иска да се представи – орел.

Така съперниченето с превъзхождащите ни не води до нищо и към несполуките се притуря и присмех. ■

Орел, havran a pastýř

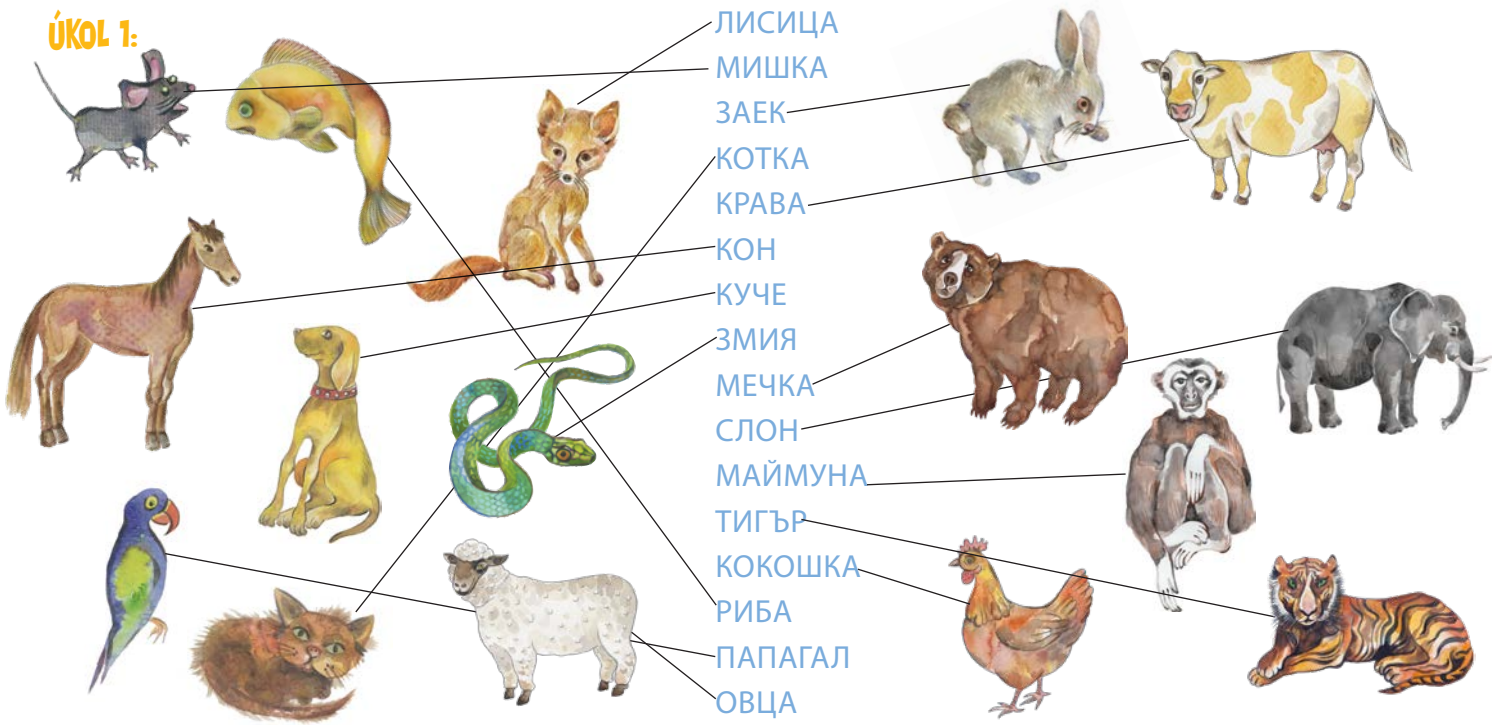
Jednou orl slétnul z vysoké skály a uloupil jehně. Viděl ho havran a ze závisti se rozhodl, že udělá totéž. Hlasitě zakrálal a zaútočil na berana. Protože se jeho drápy zamotaly do beraní vlny, nemohl vzlétnout a jenom křídly třepotal. Když si pastýř konečně všiml, co se děje, přiběhl a chytil havrana. Zastříhl mu křídla a v podvečer ho vzal pro své děti. Na jejich otázku, co to je za ptáka, odpověděl:

„Pokud to chápu správně, tak havran, ale podle toho, jak se chtěl předvést – je to orl.“

Poučení je, že soupeření s mocnějšími k ničemu nevede, navíc se k neúspěchu přidává i posměch. ■

ÚKOL 1:

ÚKOL 2:

Аз съм куче		Аз съм заек	
Аз съм мишка		Аз съм овца	
Аз съм риба		Аз съм крава	
Аз съм кон		Аз съм маймуна	
Аз съм папагал		Аз съм мечка	
Аз съм лисица		Аз съм слон	
Аз съм котка		Аз съм кокошка	
Аз съм змия		Аз съм тигър	

ÚKOL 3:

 Котката прави мяу.	 Кравата прави мууу.
 Кучето прави бау-бау.	 Мишката прави цър-цър.
 Конят прави и-иии.	 Овцата прави беее.